BA

horizonte UNIA

Solidarnost za uspjeh

Uspjeh u maloprodaji
Zaslužene veće plate 2

Migranti imaju potencijal
Višejezičnost treba iskoristiti 3

Plate u 2015
Zaslužene povišice plata 4

Broj 1 | mart 2015 | Srpski / Hrvatski / Bosanski
Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Kongres migranata, i ljudi migrantskog porijekla

Jednaka prava za sve migrante koji ovde žive

Prvi kongres migranata pokazao veliku zainteresovanost i prvi uspjeh je neizostavan

Oko 260 učesnika se odazvalo pozivu protiv rasizma i ksenofobije. Na prvom kongresu migranata i ljudi migrantskog porijekla migranti su po prvi put mogli da svojim glasovima traže svoja prava. Delagti su zahtijevali u 4 rezolucije jednaka prava za migrante, solidarnost sa izbjeglicama, regulisanje statusa za lica bez papira «Sans Papiers», Nema protjerivanja gradjana koji imaju centar života ovde. Na kongresu je izdat i jedan Manifest

Migranti usvojili manifest

Aktivnosti će se nastaviti

Kongres od 7.2.2015 koji je održan u Bernu sazvali su sindikat Unia i organizacija Second@s plus i Federazione Colonie Libere Italiane (FCLI) kao i Fabbrica di Zurigo und Marea Granate. S obzirom na sve veću ksenofobičnu tendenciju u Švajcarskoj politici potreba za politički pokret je naglašena, za jačanje prava migranata i ljudi migrantskog porijekla jača se otpor diskriminaciji.

Kongres je otvoren od strane Halua Pinto de Magalhães iz organizacije Second@s plus a zatim je pozdravljen od kopresjedevajuće sindikata Unia, Vania Alleva, koja je i sama migrantskog porijekla i pripada grupi Seconda.

Thematski govori i rezolucije

Kao prvo je pričao Kijan Espahangizi, član pripremne grupe iz Second@s Plus Schweiz na temu «Godinu dana nakon inicijative masovne imigracije». Učesnici osobe i organizacije su zahtijevali izmedju ostalog slobodno kretanje lica sa Evropskom unijom. U tu svrhu su podijelili odbacivanje diskriminirajuće kontigente i novi sezonski statut: Svi migranti koji žive u Švajcarskoj, trebaju da imaju jednake uslove na tržištu rada i da imaju neotudjivo pravo na spajanje porodice.
Njega je nasledio Balthasar Glättli iz zelenih Švajcarske. On je ukratko predstavio rezoluciju 1 «Azil za izbjeglice je humanitarni imperativ!». Učesnici su podržali zahtjev za kratkoročno prihvatanje 100 000 izbjeglica iz Sirije.

Manda Ioset iz organizacije Solidarité Sans Frontières, je predstavila rezoluciju «Niko nije ilegalan!». Rezolucija 3 «Jednaka prava za sve migrante» je predstavio Amílcar Cunha, sekretar sindikata Unia Waadt. Zahtjevi su regulisanje statusa za sve koji žive u Švajcarskoj bez papira Sans-Papiers, povećanje broja dozvola za radnike iz trećih zemalja i zabrana protjerivanja ljudi, koji su rodjeni u Švajcarskoj ili im je ovdje centar života.

No-Pegida* Švajcarska

S obzirom na činjenicu da se jedna Pegida prijavila Švajcarskoj, organizatori kongresa su pozvali jednog aktivistu No-Pegida-pokreta iz Lajpciga, Florian Illerhauser iz mreže protiv islamofobije i rasizma u Lajpcigu. Gost govornik iz Njemačke je izvještavao o razvoju i iskustvima mobilizacije u vezi No-Pegida demonstracijama u Lajpcigu.

Na kraju je pričala Shpresa Jashari doseljenik u Švajcarskoj na temu ksenofobija. Ona je predstavila i papir za diskusiju na temu rasizam.

Dobra mješavina

Po prvi put su se u Švajcarskoj sastali migranti i ljudi migrantskog porijekla, grupe i organizacije «novih» migranata – uglavnom visoko obrazovanih, koji rade u uslužnim djelatnostima; – kao što su «Fabbrica di Zurigo» i «Marea Granate», izbjeglice, sindikalci, političari sa migrantskim porijeklom i ne samo iz lijevog krila, već i drugi, osobe bez papira, radnici i zaposleni sa visokom pozicijom i svi sa ciljem, da zajednički oformiraju političku silu protiv isključenosti i ksenofobije.

Rad će se nastaviti

U nekoliko radnih grupa diskutovalo se i od strane delegata na kongresu je usvojen manifest, koji čini osnovu za daljnji zajednički rad. Zainteresovani učesnici mogli da se upišu u četiri radne grupe koja će prihvatiti njihov rad poslije kongresa. Koordinaciona grupa, sastavljena od predstavnika grupe i organizacija su zadužene da izrade prijedlog o budućoj strukturi i akcijama.

Prvi kongres migranata i ljudi sa migrantskim porijeklom u Bernu je bio jedan veliki uspjeh. To znači prvi korak u pravom smjeru.

✏ **Osman Osmani**

*Pagida –Patriotski Evropljani protiv islamizacije Zapadnog svijeta, organizacija osnovana 14. oktobra 2014.

Editorial

Dana 15. januara 2015 trojica ljudi iz direkcije su donijeli odluku u Nacionalnoj banci Švajcarske da minimalan kurs evra od 1.20 više ne podržavaju. Švajcarski franak je odmah ojačao i jedno vrijeme je bio odnos jedan franak jedan evro. Za mušterije iz Euro prostora to znači da švajcarske proizvode moraju plaćati 20 % više nego do sad. Isto tako za turiste znači da njihov odmor u Švajcarskoj košta 20 % više nego do sada. Za izvoznu industriju i turizam to znači ili da smanje cijene svojim proizvodima i da prave manje prometa ili da izgube svoje naloge odnosno mušterije.
Neke kompanije su odmah najavile mjere, smanjenje plata, duže radno vrijeme, ili otpuštanje s posla. Sindikat Unia se enegerično protivi tim mjerama. To ne bi trebalo da se desi radnicima koji moraju i mogu da izdrže da «krvavo» rade za vrijem krize u pogledu kursa franak-evro. Kompanije koje planiraju ovakve mjere trebalo bi da znaju da plaćanje evro plata na pogranične radnike nije dozvoljeno. U mnogim proizvodnim preduzećima troškovi rada čine samo 20 % ukupnih troškova, tako da smanjenje plata skoro da ne bi ni smanjilo ukupne troškove. Produženje radnog vremena šteti radnoj klimi i isto tako ne donosi ništa. Ako manjka na radnim nalozima i ako nema posla, onda bi preduzeća trebalo da uvedu skraćeno radno vrijeme, značajna i mjera koja ima smisla od strane osiguranja za nezaposlena lica.
Najvažniji cilj je da Švajcarska Nacionalna banka što prije preuzme svoju odgovornost za državu. Ona je po zakonu obavezna da brine o stabilnosti cijena uzimajući u obzir ekonomsku konjukturu i zaposlenost. Sindikat Unia će zajedno sa socijalnim partnerima založiti da Švajcarska Nacionalna banka ponovo uspostavi pravilan i stabilan odnos franka-evro. Sindikat Unia će se boriti za uspostavljanje stabilnosti.

Beat Baumann
Ekonomista i aktivni sindikalista

News

Pažnja: Prevara lažnog sindikata «Novatrava»

Sindikat čiji je šef suosnivač. Zar to nije glupa šala? Predstavništvo gradjevinskih kadrova i savez gradjevinskih poslodavaca žele da naprave pseudo-sindikat. Jer ove godine prestaje da važi Zemaljski okvirni ugovor koji reguliše radne uslove na gradilištima. Novi sindikalni šef radi upravo tako kako se i zalaže za radnike. U stvarnosti želi da pogorša radne uslove da smanji minimalne plate čak i da ukine penzije sa 60 godina. I još hoće što više radnika da ubijede da se priključe lažnom sindikatu. Zato pažnja i što dalje od ovakvog sindikata i pazite da Vas ne ubijede. Obavezno nam javite ukoliko zapazite akcije od strane ove organizacije.

Unia mladi – medjunarodna solidarnost u usponu

Unia-mladi Biel-Seeland / Kanton Solothurn praktično pokazao svoj doprinos medjunarodnoj solidarnosti: Jedan desetočlani tim zanatlija sindikata Unia mladih Biel-Seeland / Kanton Solothurn su pred Novu godinu leteli za Nicaragua, da bi tamo izgradili već trošni poljoprivredni sindikat. Za tronedjeljni dobrovoljan rad u San Marcos potrebni su velika motivacija i nadarenost za zanatski rad. Više informacija: **biel-solothurn.unia.ch/de/news/artikelansicht/a/10557/**

Medjunarodna podrška za zaposlene staračkog doma Lindenmatte

Ljudi iz cijelog svijeta su potvrdili svoju solidarnost sa Kathrin Schmid. Ona je bila aktivan član personalne komisije i angažovani član sindikata i zbog toga je u novembru 2014 dobila otkaz u staračkom domu Lindenmatte u Erlenbach.
I Vi možete da podržite Kathrin i zaposlene u Lindenmatte. Napišite protesni mail na Pro Senectute i rukovodstvo staračkog doma – Lindenmatte: **gutepflege.ch/2014/12/16/lindenmatte-protestmail-senden/**

Prva protesna akcija zaposlenih u Tamoil

Planirano zatvaranje rafinerije u Tamoil znači otpuštanje više od 250 ljudi. Kao reakcija na odluku o zatvaranju rafinerije zaposleni radnici su u srijedu 4. februara izmedju 13 i 15 sati zaustavili rad i sakupili se ispred prostorija rafinerije. Apel na solidarnost stanovništva izazvala je fenomenalan odjek. Više od 600 osoba je stiglo uprkos hladnoći da podrže Tamoil-radnike na njihovom protestu.

Maloprodaja

H&M po novom plaća 22 franka po satu

U znak priznanja kruna i kolači za H&M prodavačice

Od početka godine prodavači H&M-primaju platu od najmanje 22 franka po satu. Kako bi istakao ovaj pozitivan potez sindikat Unia je na praznik «Tri kralja» podijelio po filijalama prodavačima krune i kolače.

Mnoge kompanije iz maloprodajnog sektora su tokom sindikalne kampanje o minimalnim platama povećali plate svojim radnicima. Tu su izmedju ostalog i veliki švedski lanac H&M koji je od 1. januara uveo minimalno 22 franaka za kompletan personal: To pokazuje da je u švajcarskoj maloprodaji moguće platiti pristojne plate!

Unia pozdravlja povećanje plata i zahtijeva ORU za firme

U cilju poboljšanja opštih radnih uslova kod H&M, sindikat Unia zahtijeva pregovore u vezi opšteg kolektivnog ugovora (ORU) za kompaniju. Jer i pored povećanja plata potrebno je očuvati dobre radne uslove kod H&M i potrebni su pregovori, pokazuje nedavno objavljena studija «Arbeitsbedingungen im Schweizer Detailhandel 2014» Radni uslovi u švajcarskom sektoru maloprodaje 2014. (PDF dokument možete skinuti: www.unia.ch/fileadmin/user_upload/user_upload/Medien-20141216-Benchmark_Schlussbericht-dt.pdf).

Akcija na «Tri kralja»

Na praznik «Tri kralja» 6. januara sindikat Unia je personalu H&M-podijelio tradicionalni kolač sa specijalnom krunom kao simbol zahvalnosti za svakodnevni rad. Preostaje da se nadamo da i ostale firme iz maloprodaje slijede primjer H&M i investiraju u bolje plate personala. Jer za sektor maloprodaje je kvalitet usluge i rad sa mušterijama A i O za uspjeh.

✏ Osman Osmani

Unia kampanja za minimalne plate urodila plodom

Sindikalisti dijelili poklone 6. januara za osoblje maloprodaje

Mi činimo nešto protiv rasizma

Mladi protiv rasizma i diskriminacije

Sindikat Unia je odbio prijedlog Saveznog vijeća za primjenu inicijative Masovne imigracije (MEI). Sindikat Unia ostaje pri svome zahtjevu da se uravnoteženo primjene kontigenti bez diskriminacije.

Sigurno si već bio suočen sa rasizmom i diskriminacijom. Ili te je radni kolega, član porodice, prijatelj molio za pomoć, ili si ti sam bio žrtva. Pritom si se možda pitao: Da li je to zaista bio rasizam? šta mogu protiv toga preduzeti? Kako mogu sprečiti, da se tako nešto ne ponovi? Kome se mogu obratiti? Kako mogu ostvariti moja prava?

Rasizam se prećutno toleriše

Nažalost, slučajevi rasizma i diskriminacije su sve češći. Mržnja prema strancima se prećutno toleriše.
Rasizam i diskriminacija ne bi smjeli da imaju mjesta u jednom demokratskom društvu, jer krše elementarna prava ljudskog dostojanstva. Zbog toga svi, koji se zalažu za jedno demokratsko društvo, bi moralo da prepoznaju rasizam i diskriminaciju i da se bore svim raspoloživim sredstvima za njihovo suzbijanje.
Jedan šegrt: «Ja ni u kom slučaju nisam rasista. Ja naprotiv mrzim rasiste. Mi se medjutim možemo pobrinuti, da naša radna mesta budu rezervisana za Švajcarke i Švajcarce.»

U demokratskoj zemlji nema mjesta rasizmu i diskriminaciji

Rasizam: šta to tačno znači?

Ako neka osoba ponižava drugu na osnovu njegove boje kože, njegovog porijekla ili zbog njegove religije onda djeluje rasistički. Za rasističku diskriminaciju nije potrebno rasističko ubedjenje širokih razmera, za to je sposoban svako.
Diskriminacija je delovanje: Diskriminacija je omalovažavanje jedne osobe zbog njenog kulturnog ili socijalnog porekla, pola, seksualnog opredeljenja starosti ili religije.
Rasizam je stav: Rasizam je način razmišljanja, kojim se sposobnosti i karakteristike jednog čoveka ocenjuju na osnovu njegovog porekla.

✏ Dara Filipovic

Lista i definicije u vezi rasizma naći ćeš na internetu **www.gggfon.ch**

Prava trudnica

Obrazovanje i trudnoća

Ja sam u drugoj godini obrazovanja za tehnologa životnih namirnica. Sad sam u drugom stanju. Koja su moja prava?

Tvoja firma je obavezna da ti pruži pomoć kako bi završila svoje obrazovanje. Poslodavac Vam ne može dati otkaz zbog toga što ste u drugom stanju. Od šestog mjeseca trudnoće smiješ da radiš još samo četiri sata u stojećem položaju. Vaš šef Vam mora omogućiti da preostalo radno vrijeme radite u sjedećem položaju. Ako to nije moguće onda ste u tom periodu na bolovanju. Za vrijeme trudnoće i vrijeme dojenja ne smijete obavljati opasan ili fizički težak posao. i Osam nedjelja prije rodjenja noćni rad je zabranjen. To možete da zahtiejvate i ranije. Poslije rodjenja djeteta imate pravo i tokom školovanja na najmanje 14 nedjelja plaćenog trudničkog odsustva. Kad započnete sa radom onda Vam poslodavac mora omogućiti vrijeme za dojenje djeteta.

✏ Dara Filipovic

Više informacija:
www.muetterberatung.ch ili u Unia brošuri «Erwerbstätig und schwanger – was ich wissen muss».
Ako imate više pitanja vezanih za školovanje dalje obrazovanje pišite na lehre@unia.ch

Budućnost nastave migracionih jezika

Brošura ukazuje na vrednovanje višejezičnosti kod djece migranata

Veliki dio Švajcarske školske djece odrasta sa dva ili više jezika. U takozvanim kursevima domovinski jezik i kultura (HSK-Kurse) djeca mogu da nauče i prošire jezik porijekla svojih roditelja. Ovo je veoma važno da se učvrsti identitet i da se poveća njihova šansa. HSK-nastava se često odvija u veoma nesigurnim lošim uslovima.

HSK nastava se obavlja u lošim uslovima

Saradnja HSK nastavnika sa ostalim nastavnicima je nužna

Djeca su naša budućnost. Poznavanje više jezika im pruža veće šanse

Mnoga djeca pohadjaju HSK-Kurse i ovi se održavaju na raznim jezicima. Samo u kantonu Cirih trenutno je 10 000 učenika u 26 različitih jezika: Državni jezici Italijanski i francuski, svjetski jezici kao što je španski, kineski ili portugalski i drugi jezici finski i kurdski. Ipak prilika da se prošire već postojeća znanja medjunarodnih jezika i da se dovede na visok nivo, na mnogim mjestima je zapuštena.

Sastanak iz kog je rezultirala brošura

Kako bi se diskutovalo pod kojim uslovima treba da se održavaju HSK-Kursevi interesna zajednica «Prvi jezik» (IGE), kojoj pripada i Unia održala je u januaru 2014. godine sastanak «Budućnost HSK-nastave u Švajcarskoj: osiguranje kvaliteta, dalji razvoj i integracija». 200 profesionalaca je učestvovalo na ovom sastanku. Kao rezultat je objava IGE brošure «Budućnost nastave prvog jezika». Ovo predstavlja značajan «Katalog zahtjeva» za dalji razvoj, integraciju, u redovnim školama i sigurnost kvaliteta HSK-Kurseva.

Katalog zahtjeva

Organizatori su pokazali kako bi razvoj HSK- nastave trebao da izgleda. Cilj nastave treba da bude da se promoviše razvoj višejezičnog identiteta djece. Da bi ovo uspjelo, organizatori zahtijevaju, izmedju ostalog, poboljšanje infrastrukture u školama, fleksibilne i pragmatične mjere protiv izolacije HSK nastave, institucijalizovanu saradnju izmedju HSK i redovnih nastavnika, više mogućnosti daljeg obrazovanja za HSK-nastavnika, jednake radne uslove za sve, kao i integracija tih kurseva u javnom školstvu.

Obrazovanje za sve: Promovisanje višejezičnosti

Sa ovom publikacijom IGE se zalaže zato, da se HSK-Kursevi bolje vrednuju i percipiraju kao jedna od glavnih djelatnosti javnog obrazovanja i sastavni dio javnog obrazovanja. Za IGE leži budućnost javnih škola koja sprovodi pravo na obrazovanje za sve u višejezičnosti. Prvi jezici djece imigranata ne treba da dalje doživljavaju marginalnu egzistenciju. Trebalo bi da budu integralni i kvalitetni dio javnih škola.

Peticija za HSK-Kurseve

Na 1. kongresu migranata lansirana je peticija za HSK-kurseve. Peticija se može poručiti na adresu migration@unia.ch.

Peticijom se želi ukazati na značaj svakog drugog jezika pored lokalnog. Djeca migranata često posjeduju potencijal koji nije iskorišten. Naime poznavanje svog maternjeg jezika će uvećati šanse na tržištu rada. Mladi učitelji migranata su takodje ambiciozni i mogu mnogo da pruže kako bi djeca završila neotežano svoje školovanje. I oni zaslužuju bolji tretman i normalne uslove rada.

✏ Marília Mendes

Vise informacija u vezi nastave na maternjem jeziku i peticije za kurseve na maternjem jeziku kod sindikata Unia na E-Mail:
migration@unia.ch

Odraz jakog franka na plate

Euro plate su ilegalne

Sindikat Unia Sjeverno Zapadne Švajcarske je odgovorio na odluku medicinske kompanije Straumann AG, pismenim putem. Upućena je ponuda Upravnom odboru da se ova odluka povuče do sutra u 12 sati.

Medicinska kompanija Straumann «nudi» svojim radnicima iz pogranične zone da im isplati plate u evrima. Sindikat Unia osudjuje ovaj postupak. Za uzvrat sindikat Unia traži od Upravnog odbora da se odrekne svog profita.

Isplata plata u evrima je ilegalna

Sindikat Unia odbacuje svako smanjenje plata ili isplatu plata u evrima. Rizik jednog preduzeća uključujući i delvaciju valute ne smije da se prenese na radnike.
Kantonalni sud Liestal je još 2012 u slučaju Stöcklin odlučio, da isplata plata u evrima nije dopustiva jer ima diskriminirajući karakter i suprotstavlja se slobodnom kretanju lica.

Straumann posluje sjajno

Straumann je poslednjih godina mogao prikazati prihod i odgovarajući prinos odnosno dobit. Kompanija takodje ima koristi od promjene valute poslednjih godina. Da sad radnici zbog toga snose teret na svojoj kozi nije prihvatljivo i potpuno je nerazumljivo. Velike kompanije kao što je gore pomenuta uglavnom zaradjuju dobit na osnovu mukotrpnog rada običnih radnika. U vrijeme valutnih oscilacija neprihvatljivo je to da radnici i dalje plaćaju ceh a za dobrobit preduzeća. Isplata plata u evrima bi bila odraz diskriminacije pograničnih radnika i nije legalan postupak.

✏ Osman Osmani

Primjena Inicijative masovne integracije

Unia odbacuje prijedlog Saveznog vijeća

Sindikat Unia je odbio prijedlog Saveznog vijeća za primjenu inicijative Masovne imigracije (MEI). Sindikat Unia ostaje pri svome zahtjevu da se uravnoteženo primjene kontigenti bez diskriminacije.

Primjena inicijative treba da se prati

Zentralno u pristupu realizacije inicijative masovne imigracije da se obezbjedi bilateralni odnosi sa Evropskom Unijom. Sindikat Unia je iznenadjen, da Savezno vijeće predstavlja zakonski prijedlog, bez prethodnog dogovora sa EU. Pri tome se mora zaštiti plate i radni uslovi u Švajcarskoj. Neprihvatljivo je prijedlog zakona Čl. 22, stav. 2, nakon čega se u velikoj mjeri narušava kontrola plata i uslova rada. To otvara vrata za zloupotrebe.

Ne smije se dopustiti zloupotreba i diskriminacija

Bez novih diskriminacija

Za sindikat Unia u prvom redu najznačajnije kod primjene inicijative masovne imigracije, da se pojave novi vidovi diskriminacije prema zaposlenima. Primjena mora biti u skladu sa sporazumom o slobodnom kretanju lica, kako se bilateralni odnosi prema EU nebi ugrozili. Posebno se ne smije dirati pravo migranata na spajanje porodice.

✏ Osman Osmani

Promjene u vezi plata

Povišica plata 2015

Sektor	Firme	Povećanje	Generalno povećanje	Individualpovećanje	Naznaka
Metalna-Elektro i mašinska Industrija	Bombardier Transport, Villeneuve (VD)	1%	2%	–	Generalno Fr. 50.–
	Energija voda, Bern	1,1%	0,7%	0,4%	
	LN Industrie SA	1%	0,5%	0,5%	
	Sia Abrasives, Frauenfeld	1%	–	1%	
	Schindler, Ebikon (LU)	1%	–	1%	
	Siemens	3%	1,2%	1,8%	Generalno Fr. 100.– Povećanje stupilo na snagu još u aprilu 2014 na snazi za dve godine
	Obrtna industrija	–	–	–	Povećanje minimalnih plata Fr. 100.– (x13)
Gradjevinarstvo gradjevinska industrija	Gradjevinarstvo	–	–	–	Nema pregovora
	Industrija cigli i opeke Švajcarske	0,8%	0,8%	–	Generalno Fr. 40.– Povećanje min. plate Fr. 25.–
	Industrija betonskih proizvoda	0,3%	–	0,3%	Povećanje minimalnih plata Fr. 50.– za 13x Fr. 4000.–/ 4100.–
	Inženjeri arhitekten Tessin	–	–	–	Povećanje minimalnih plata za Fr. 25.–
Hemija	Cilag, Schaffhausen	1%	–	1%	
	Johnson Controls	1%	–	1%	
	Novatris, Basel	1,8%	–	1,8%	Garantovana osnova 0,85%
	Roche, Basel/ Keiseraugust	1,4%	–	1,4%	
	Siegfried, Zofingen	1%	–	1%	Plus poskupljenje
	SI-Group	1,2%	–	1,2%	
Industrija životnih-namirnica i proizvoda široke potrošnje	Camille Bloch, Courtelary BE	1%	1%	1,2%	
	Feldschlösschen, Rheinfelden AG	0,8%	–	0,8%	Novi ORU
	Haco-Narida, Gümligen	0,5%	-	0,5%	Unia odbacila ponudu
	Lindt & Sprüngli,	1,25%; 1%	1,25%; 1%	–	Plus 1,25% za plate ispod Fr. 5000.–; 1% preko Fr. 5000.–
	Salines de Bex (VD)	0,9%	0,9%	–	Priznanje odšteta Fr. 500.– kod plata ispod Fr. 5000.–
	Ucifa	1%**	–	–	Generalno Fr. 50.– povećanje min. plata za Fr. 75.– na 3850.– (2%)
	Wander AG, Neuenegg	0,65%	0,65%	–	
Industrija satova	Industrija satova Neuenburg				Povećanje minimalnih plata za Fr. 45.–
	Savezno vijeće	0,2%	0,2%		
	ETH	0,6%			
	Kanton Šafhauzen SH	0,8%			
	Grad Aarau	1%		1%	
	Kantonalne bolnice AG	0,8%		0,8%	
Zanatstvo	Tehnička gradnja	0,8%	0,8%	–	Generalno Fr. 40.–
	Elektroinstalaciono zanatstvo	1,9% (približne vrijednosti, odn. procjene)			Povećanje za Fr. 100.– za sve kategorije
	Izgradnja krovova i enterijera	0,8%	0,8%	–	
	Izrada izolacija				Jednokratna isplata Fr. 360.–
	Izrada metalne konstrukcije	0,6%	0,6%		Generalno Fr. 30.–
	Automobilska industrija AG	2%; 1,25%	2%; 1.25%	–	Generalno Fr. 100.– za KV ispod Fr. 5000.– generalno Fr. 50.– bez KV ispod Fr. 5000.–
	Auto zanatstvo BS, BL	0,5%	–	0,5%	Povećanje min. plate Fr. 20.– (0,4%)
Tercijarni sektor	Čišćenje Njemački dio Švajcarske	–	–	–	Povećanje min. plata 1% do 2,5%
	Čišćenje zapadna Švajcarska	–	–	–	Povećanje minimalnih plata Fr. 65.– do Fr. 75.– (1,3% – 2,2%)
	Elvetino AG	1,3%	1,3%	–	Generalno Fr. 50.– povećanje min. plata Fr. 25.– (0,6%)
	Frizerska djelatnost Švajcarske	–	–	–	Povećanje min. plate Fr. 100.– na Fr. 3700.– (2,8%) od septembra 2014
	Ugostiteljstvo	–	–	–	Min. plate za 0,2% veće
	Coop Schweiz	1%	1%	–	Povećanje min. plata za nekvalifikovane Fr. 50.– (x13 za kvalifikovane Fr. 100.–(x13)
	Migros	0,7% – 1,2%	–	0,7% – 1,2%	Povećanje minimalne plate nekvalifikovan ei kvalifikovane Fr. 100.– (x13)

Vi pitate – mi odgovaramo

Otkaz:
Da li je probno vrijeme od četiri mjeseca dopustivo?

Početkom decembra 2014. godine sam počeo jedan posao kao asistent prodaje u maloj mlekarskoj radnji. Izmedju mene i moga šefa su bila konstantna neslaganja. 28. februara 2015. godine moj šef mi je dao otkaz. Pismeni otkaz sam primio putem pošte 3. marta 2015. U pismu je stajalo otkazni rok 7 dana jer navodno probno vrijeme njoš uvijek nije isteklo. Probno vrijeme traje četiri mjeseca kao što stoji u mome ugovoru. Moram li ovaj, veoma kratak otkazni rok da prihvatim?

Ne, to ne morate. Vaše probno vrijeme je isteklo 3. marta. Evo zbog čega: Kao probno vrijeme se računa uglavnom prvi mjesec zaposlenja. Kroz pojedinačni pismeni ugovor, kroz normalni radni ugovor ili kroz opšti kolektivni ugovor stranke mogu produžiti probno radno vrijeme najduže do tri mjeseca. (Art.335 b o obligacionim odnosima). Probni period od četiri mjeseca nije dozvoljen. Stoga i za Vas važi probno vrijeme od maksimalno tri mjeseca. Vaš šef Vam je dao otkaz poslednjeg dana (tromjesečnog probnog rada). Odlučujuće je to kad ste primili otkaz. a ne to kad je otkaz Vaš šef napisao odnosno poslao. Vi ste dobili pismo 3. marta 2015. godine, dakle po isteku probnog vremena. Kratak otkazni rok od sedam dana se ne odnosi na Vas. Ako drugačije nije dogovoreno u pisanoj formi ili ako nije drugačije regulisano Opštim kolektivnim ugovorom, otkazni rok u prvoj godini zaposlenja iznosi jedan mjesec. Dakle Vaš radni odnos prestaje krajem aprila.

Peter Schmid, work, 23.1.2015

AHV-Renta (Starosna penzija):
Ima li bračni drug pravo na dječiji dodatak?

U martu punim 65 godina i prestajem sa radom. Moja supruga je četiri godine mladja. Ona nastvlja da radi 50 procenata. Naša mladja kćerka je stara 23 godine i još uvijek je na obrazovanju. Od kompenzacione kase sam dobio rješenje da pored moje penzije imam pravo i na dječiju penziju za moju kćerku. Ima li moja supruga i pored toga pravo na dječiji dodatak?

Da. Porodični dodaci i dječija renta ne isključuju jedno drugo. Ako su zakonski preduslovi ispunjeni za oboje, biće oboje isplaćeni. Ovo je eksciplitno regulisano zakonom. Detaljno to funkcioniše ovako: Ako neko prima starosnu penziju dobija dodatno za djecu ispod 18 godina starosti isto jednu penziju. Ako su djeca još na školovanju onda im se ta penzija isplaćuje do kraja školovanja maksimalno do navršene 25. godine starosti. Visina dječije penzije iznosi 40 procenata od starosne penzije.
Što se tiče dječijeg dodatka za Vašu kćerku krajem marta Vi nemate više prava na to. Vi idete tad u penziju i niste više u radnom odnosu. Ali Vaša supruga je i dalje u radnom odnosu. Ona ima pravo na pun iznos dječijeg dodatka iako je samo djelimično zaposlena. Jedini preduslov za to je da Vaša supruga zaradjuje najmanje 587 franaka mjesečno odnosno 7050 franaka godišnje.

Peter Schmid, work, 23.1.2015

Impressum: **Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen** work, area, Événement syndical | **Herausgeber** work, Gewerkschaft Unia, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | **Redaktionskommission** A. García, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martín, M. Mendes, O. Osmani | **Sprachverantwortlich** Dara Filipovic | **Layout** C. Lonati, Unia | **Druck** NZZ Print, Zürcherstrasse 39, 8952 Schlieren | **Adresse** Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

UNIA
Die Gewerkschaft.
Le Syndicat.
Il Sindacato.